

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. Н. КАРАЗІНА

Міжнародна статистика

Навчальний посібник

За редакцією В. М. Соболева, Т. Г. Чалої

Харків – 2021

УДК 311.311(075.8)

М 58

Рецензенти:

Н. О. Парфенцева – заслужений діяч науки і техніки України, доктор економічних наук, професор кафедри статистики Національної академії статистики, обліку та аудиту;

Г. М. Коломієць – доктор економічних наук, професор кафедри економічної теорії та економічних методів управління Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Колектив авторів:

В. М. Соколов (передм., післям., розд. 1, 13.1, 13.3); **Г. С. Корепанов** (розд. 4, 12); **О. С. Корепанов** (розд. 10, 11); **Ю. О. Лазебник** (розд. 8, 14); **Т. В. Пономарьова** (розд. 5); **М. В. Соколова** (розд. 13.2); **Т. Г. Чала** (розд. 2, 3, 6); **Д. І. Черненко** (розд. 7, 9).

*Затверджено до друку рішенням Вченої ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 13 від 23 грудня 2019 року)*

Міжнародна статистика : навчальний посібник / О. С. Корепанов,
М 58 В. М. Соколов, Т. Г. Чала та ін. ; за ред. В. М. Соколова, Т. Г. Чалої. –
Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. – 444 с.

ISBN 978-966-285-673-6

Навчальний посібник підготовлений відповідно до програми курсу «Міжнародна статистика» для економічних факультетів ЗВО.

У посібнику наведена методика отримання статистичних даних, подана система статистичних показників, порядок їх обчислення та використання для аналізу стану та розвитку світового господарства.

Для економістів, викладачів, аспірантів, студентів (різних форм навчання) економічних факультетів ЗВО.

УДК 311.311(075.8)

ISBN 978-966-285-673-6

© Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, 2021
© Корепанов Г. С., Корепанов О. С.,
Лазебник Ю. О., Пономарьова Т. В.,
Соколов В. М., Соколова М. В.,
Чала Т. Г., Черненко Д. І., 2021
© Дончик І. М., макет обкладинки, 2021

ЗМІСТ

Перелік скорочень	8
Передмова	12
Розділ 1. Теоретико-методологічні основи міжнародної статистики	15
1.1. Предметне поле міжнародної статистики.....	15
1.2. Організація міжнародної статистики.....	19
1.3. Статистична діяльність міжнародних організацій.....	23
1.4. Міжнародне співробітництво у сфері офіційної статистичної діяльності.....	36
Узагальнені висновки.....	43
Контрольні питання.....	43
Тести для самоконтролю.....	45
Рекомендована література.....	46
Розділ 2. Міжнародне співробітництво в галузі розробки статистичних метаданих	47
2.1. Сутність і види метаданих.....	47
2.2. Міжнародні інструменти уніфікації статистичних метаданих.....	53
2.3. Формат системи метаданих.....	55
2.4. Принципи побудови та управління метаданими.....	59
2.5. Сучасні можливості для подання метаданих.....	62
2.6. Система міжнародних стандартів.....	63
Узагальнені висновки.....	64
Контрольні питання.....	65
Приклади розв'язання типових завдань.....	66
Тести для самоконтролю.....	72
Завдання для самостійного розв'язання.....	74
Рекомендована література.....	74
Розділ 3. Інтегрована система міжнародних статистичних класифікацій	76
3.1. Сутність та завдання класифікації статистичної інформації.....	77
3.2. Створення та розвиток інтегрованої системи міжнародних статистичних класифікацій.....	80
3.3. Гармонізація статистичних класифікацій.....	84
3.4. Класифікації видів економічної діяльності (ISIC, rev. 4; NACE, rev. 2)..	88
3.5. Класифікації основної продукції (CPC, rev. 2.1; CPA, rev. 2.1).....	92
3.6. Гармонізована система опису та кодування товарів – (HS; CN).....	93
3.7. Класифікація інституціональних одиниць за секторами економіки (KICE	96
3.8. Класифікація населення за статусом у зайнятості (ICSE-93).....	98
3.9. Класифікації професій (ISCO-08).....	102
3.10. Класифікації освіти (ISCED-2011).....	105
3.11. Міжнародна класифікація хвороб (ICD-10).....	107

3.12. Міжнародна класифікація злочинів для статистичних цілей (ICCS v. 1.0)	108
3.13. Основні джерела інформації про міжнародні статистичні класифікації.	110
Узагальнені висновки.....	112
Контрольні питання.....	113
Приклади розв'язання типових задач.....	113
Тести для самоконтролю.....	115
Задачі для самостійного розв'язання.....	117
Рекомендована література.....	118
Розділ 4. Міжнародні статистичні бази даних.....	119
4.1. Роль міжурядових організацій у формуванні статистичних баз даних.....	119
4.2. Основні статистичні бази даних міжурядових організацій.....	123
4.3. База даних ООН з міжнародної торгівлі товарами та послугами (UN Comtrade Database).....	126
Узагальнені висновки.....	130
Контрольні питання.....	130
Приклади розв'язання типових задач.....	130
Тести для самоконтролю.....	132
Задачі для самостійного розв'язання.....	133
Рекомендована література.....	134
Розділ 5. Міжнародні зіставлення макроекономічних показників.....	135
5.1. Етапи проведення міжнародних зіставлень.....	135
5.2. Вимоги щодо міжнародних зіставлень.....	139
5.3. Розрахунок та оцінка паритету купівельної спроможності.....	140
5.4. Основні методи міжнародних зіставлень валового внутрішнього продукту.....	144
5.4.1. Метод ЕКШ.....	144
5.4.2. Метод Гірі–Каміса.....	146
5.4.3. Метод Джірдді–Уолша.....	147
Узагальнені висновки.....	148
Контрольні питання.....	149
Приклади розв'язання типових задач.....	149
Тести для самоконтролю.....	150
Задачі для самостійного розв'язання.....	152
Рекомендована література.....	154
Розділ 6. Міжнародні індекси та рейтинги.....	156
6.1. Основні міжнародні індекси та рейтинги.....	156
6.2. Індекс розвитку ІКТ (ICT Development Index (IDI)).....	161
6.3. Індекс людського розвитку (Human Development Index (HDI)).....	174
Узагальнені висновки.....	181
Контрольні питання.....	182

Приклади розв'язання типових задач.....	182
Тести для самоконтролю.....	185
Задачі для самостійного розв'язання.....	186
Рекомендована література.....	189
Розділ 7. Система глобальних показників досягнення цілей в галузі сталого розвитку.....	191
7.1. Концепція та складові сталого розвитку.....	191
7.2. Цілі і завдання у сфері сталого розвитку.....	193
7.3. Глобальні показники досягнення цілей і виконання завдань у сфері сталого розвитку на період до 2030 року. Global SGD Index.....	194
7.4. Моніторинг досягнення цілей сталого розвитку аграрного сектору.....	195
7.5. Основні джерела інформації аналізу глобальних показників досягнення цілей сталого розвитку за країнами світу.....	200
Узагальнені висновки.....	200
Контрольні питання.....	201
Приклади розв'язання типових задач.....	201
Тести для самоконтролю.....	209
Завдання для самостійного розв'язання.....	211
Рекомендована література.....	214
Розділ 8. Міжнародні підходи до формування системи національних рахунків.....	215
8.1. Поняття про систему національних рахунків (СНР).....	215
8.2. Основні визначення та концепції у системі національних рахунків.....	217
8.3. Загальні принципи побудови та основні рахунки СНР.....	223
8.4. Система статистичних показників результатів функціонування національних економік.....	236
8.5. Методи розрахунку валового внутрішнього продукту.....	239
Узагальнені висновки.....	243
Контрольні питання.....	244
Приклади розв'язання типових задач.....	245
Тести для самоконтролю.....	247
Задачі для самостійного розв'язання.....	249
Рекомендована література.....	253
Розділ 9. Міжнародна уніфікація статистики економічних активів.....	254
9.1. Визначення та класифікація активів в СНР.....	254
9.2. Баланси активів і пасивів.....	258
9.3. Завдання й система показників статистики економічних активів.....	260
9.4. Природні ресурси як компонент національного багатства.....	262
Узагальнені висновки.....	268
Контрольні питання.....	269

Приклади розв'язання типових задач.....	270
Тести для самоконтролю.....	271
Задачі для самостійного розв'язання.....	272
Рекомендована література.....	273
Розділ 10. Міжнародна статистика населення.....	274
10.1. Міжнародні органи та організації, що досліджують населення.....	274
10.2. Перепис населення як основне джерело даних у статистиці населення...	276
10.3. Вивчення чисельності населення та його розміщення по території країни.....	281
10.4. Система статистичного обліку природного руху населення.....	284
10.5. Статистичний облік міграції населення.....	290
10.6. Світові тенденції урбанізації.....	293
10.7. Розрахунки перспективної чисельності населення.....	297
Узагальнені висновки.....	300
Контрольні питання.....	301
Приклади розв'язання типових задач.....	301
Тести для самоконтролю.....	303
Задачі для самостійного розв'язання.....	306
Рекомендована література.....	308
Розділ 11. Міжнародна статистика трудової діяльності.....	310
11.1. Зміст і основні завдання статистики трудової діяльності і трудових ресурсів.....	310
11.2. Статистика трудової діяльності.....	311
11.3. Поняття трудових ресурсів і їхня структура.....	314
11.4. Статистика зайнятості і безробіття.....	315
11.5. Показники недовикористання робочої сили.....	321
11.6. Статистика трудових конфліктів.....	325
Узагальнені висновки.....	326
Контрольні питання.....	327
Приклади розв'язання типових задач.....	328
Тести для самоконтролю.....	328
Задачі для самостійного розв'язання.....	330
Рекомендована література.....	333
Розділ 12. Статистика зовнішньоекономічних зв'язків.....	334
12.1. Зміст і цілі статистики зовнішньоекономічних зв'язків.....	334
12.2. Методологія статистики зовнішньоекономічних зв'язків.....	337
12.3. Основні показники статистики зовнішньоекономічних зв'язків.....	344
Узагальнені висновки.....	346
Контрольні питання.....	346
Приклади розв'язання типових задач.....	347

Тести для самоконтролю.....	348
Задачі для самостійного розв'язання.....	351
Рекомендована література.....	355
Розділ 13. Статистика міжнародного туризму.....	356
13.1. Туризм як об'єкт статистичного дослідження.....	356
13.2. Групи статистичних показників туристської індустрії.....	361
13.3. Оцінка внеску туристичного продукту до економіки країни.....	369
Узагальнені висновки.....	371
Контрольні питання.....	372
Приклади розв'язання типових задач.....	373
Тести для самоконтролю.....	374
Задачі для самостійного розв'язання.....	376
Рекомендована література.....	377
Розділ 14. Методологія оцінювання неспостережуваної економіки в міжнародній практиці.....	380
14.1. Теоретичні основи вивчення неспостережуваної економіки: основні поняття, види й підходи до вимірювання.....	380
14.2. Неспостережувана й неформальна економіка у СНР-2008.....	383
14.3. Оцінка компонентів неспостережуваної економіки.....	396
Узагальнені висновки.....	408
Контрольні питання.....	410
Приклади розв'язання типових задач.....	410
Тести для самоконтролю.....	413
Задачі для самостійного розв'язання.....	414
Рекомендована література.....	415
Післямова.....	416
Додаток А. Перелік глобальних показників досягнення цілей у сфері сталого розвитку.....	418